

**Załącznik
do Uchwały Nr VII/44/2011
Rady Gminy Radziejów
z dnia 19 maja 2011 r.**

**GMINNY SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2011-2015**

I. PODSTAWA PRAWNA

Program realizowany będzie w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 29.07.2005 r. przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr180, poz. 1493 ze zm.)
- ustawę z dnia 12.03.2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr175, poz. 1362 ze zm.)
- ustawę z dnia 26.10.1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zm.)
- ustawę z dnia 25.02.1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59 ze zm.)
- ustawę z dnia 06.06.1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.)

1. INFORMACJE OGÓLNE

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z 2005 r. ze zmianami) wprowadziła definicję według której **przemoc domowa to jednorazowa lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące cierpienie u osób dotkniętych przemocą.**

Zjawisko przemocy w sposób ścisły wiąże się problemem alkoholowym występującym w rodzinach. Statystyki podają, że większość sprawców czynów kwalifikowanych przez Kodeks Postępowania Karnego jako psychiczne lub fizyczne znęcanie się nad członkami rodziny działa pod wpływem alkoholu lub innych środków uzależniających. Prowadzone dotychczas działania informacyjne (ogólnopolskie i lokalne) spowodowały znaczny wzrost zainteresowania się tą problematyką oraz ułatwiły ofiarom przemocy do zgłaszania problemu odpowiednim instytucjom i służbom.

Sprawcami przemocy są głównie mężczyźni około 96%. Pochodzą z różnych grup społecznych – bogaci i biedni, wykształceni i niewykształceni z rodzin „szanowanych” i patologicznych. Ponad połowa sprawców przemocy nadużywa alkoholu.

Przyczyny przemocy domowej:

- uzależnienie osoby stosującej przemoc (alkoholizm, narkomania)
- ubóstwo
- zależność ekonomiczna od partnera
- destrukcyjne mity i przekonania funkcjonujące w społeczeństwie
- zaburzenia osobowości sprawcy, traumatyczne doświadczenia sprawcy

RODZAJE PRZEMOCY	KATALOG ZACHOWAŃ
PRZEMOC FIZYCZNA	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przetrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucenie w niebezpiecznej okolicy, nie udzielenie koniecznej pomocy, itp.
PRZEMOC PSYCHICZNA	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp.
PRZEMOC	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych,

SEKSUALNA	wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiet, itp.
PRZEMOC EKONOMICZNA	uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, itp.
ZANIEDBANIE	ciągłe nie zaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych, emocjonalnych dziecka, osób chorych, niepełnosprawnych i innych.

III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE RADZIEJÓW:

Z danych ewidencji ludności (stan na 31.12.2010 r.) wynika , że w Gminie Radziejów zamieszkuje 4.546 mieszkańców, z czego 2318 stanowią kobiety a mężczyźni 2228. Wśród nich w wieku produkcyjnym jest łącznie 2770 osób. Rynek pracy na tym terenie jest mało dynamiczny i słabo rozwinięty. Wiąże się to z odpływem ludzi młodych w poszukiwaniu pracy do miast lub za granicę Polski. Migracja ludzi, rozłąki rodzin oraz pogoń za dodatkowymi zajęciami w celu poprawy warunków materialnych życia często powoduje rozpad życia w rodzinie, popadanie w uzależnienia, agresję i przemoc. Według danych ośrodka pomocy społecznej na terenie gminy Radziejów z pomocy społecznej korzysta 382 rodziny w tym: 40 rodzin wielodzietnych, 17 rodzin niepełnych, 151 rodzin bezrobotnych i 134 rodziny z problemem ubóstwa. Mimo iż na co dzień Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej spotyka się ze zjawiskiem przemocy, jednakże nie ma możliwości skutecznej walki z tym problemem. Powodem jest jego zatajanie, nie mówienie o tym problemie głośno i co niejednokrotnie miało miejsce, wycofywanie się ofiar przemocy z podejmowanych przez ośrodek działań. Dokumentem, w którym zapoczątkowano analizowanie sytuacji w Gminie Radziejów na wielu płaszczyznach, jest powstała w 2004r. Strategia Rozwoju

Gminy Radziejów na lata 2002-2015. Badając zjawisko przemocy w rodzinie, jest ono trudne do faktycznego określenia z powodu między innymi wstydu, panujących w społeczności stereotypów, niewiedzy, a także obaw i strachu ofiar przemocy. Jest to w gminie zjawisko ukryte. Z obserwacji, rozmów i wywiadów rodzinnych (środowiskowych) wynika, że w gminie Radziejów najczęściej przemocy doświadczają kobiety i bardzo często zjawisko przemocy na tym terenie powiązane jest z problemem alkoholowym. Na terenie gminy Radziejów zamieszkuje 37 osób uzależnionych od alkoholu, 125 osób nadużywających alkoholu oraz 150 osób współuzależnionych. Ponieważ w gminie zjawisko przemocy domowej nie jest nagłaśniane przez ofiary, można mówić o nim tylko w kontekście przypuszczeń i domysłów. Niewielka liczba interwencji domowych przeprowadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radziejowie w 2010r. świadczy o nie nagłaśnianiu przez społeczność zjawiska przemocy domowej w gminie. W przeciwdziałaniu istnienia zjawiska przemocy znaczący udział mają partnerzy w społeczności lokalnej tacy jak: samorządy gminne i instytucje zajmujące się problemami społecznymi. Pierwszą z takich instytucji jest Komenda Powiatowa Policji. Jej zadaniem jest między innymi ochrona życia i zdrowia obywateli, zapewnienie spokoju i bezpieczeństwa, ściganie przestępców i zatrzymywanie osób stwarzających bezpośrednie zagrożenie dla innych. W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo policja wszczyna postępowanie przygotowawcze przeciwko sprawcy przemocy. Z danych Powiatowej Komendy Policji wynika, że w roku 2010 odnotowała ona 28 interwencji rodzinnych: interwencje dotyczące przemocy psychicznej – 24, interwencje dotyczące przemocy psychicznej i fizycznej – 4, liczba złożonych Niebieskich Kart – 13, liczba interwencji, w których sprawcy byli pod wpływem alkoholu – 18. Powyższe dane potwierdzają małą ilość odnotowanych przypadków przemocy w rodzinie w aktach urzędowych. Jednak ten fakt oraz spostrzeżenia pracowników socjalnych nie pozwalają na nie podejmowanie działań w tej kwestii. Ze zjawiskiem przemocy często występuje problem alkoholowy, nie można pominąć tu jako lokalnego partnera Gminnej Komisji do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jej celem jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych oraz zmniejszanie rozmiarów tych, które aktualnie występują. Jej zadaniem jest także uświadamianie osobom dotkniętych tym problemem konsekwencji i konieczności podejmowania działań naprawczych a w ostateczności kierowanie na przymusowe leczenie

Badania „Przemoc a konflikty w domu” przeprowadzone przez Centrum Badań Opinii Społecznej (CBOS 2005 r.) potwierdza, że ponad 27% dorosłych pozostających w stałym związku doświadcza agresji werbalnej ze strony partnera, 22% rodziców przyznaje, że stosuje kary cielesne wobec swoich dzieci, co ósmy Polak (12%) został przynajmniej raz uderzony przez współmałżonka (partnera) podczas kłótni, 41% badanych kobiet zna w swoim środowisku co najmniej jedną kobietę bitą przez męża, 22% zna przynajmniej kilka takich kobiet.

IV. CEL GŁÓWNY PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE :

**STWORZENIE PROFESJONALNEGO SYSTEMU INTERWENCJI
I WSPARCIA DLA OSÓB ZAGROŻONYCH BĄDŹ DOTKNIĘTYCH
ZJAWISKIEM PRZEMOCY**

Priorytetem w programie są działania ukierunkowane na zmniejszenie liczby osób dotkniętych problemem alkoholowym i problemem narkomanii, a w szczególności minimalizowanie skutków powodujących zaburzenia życia rodzinnego i dużego rozmiaru szkód zdrowotnych rozwojowych nimi spowodowanych. Problemy wynikające z nadużywania alkoholu i innych środków psychoaktywnych dotyczą swoimi skutkami znaczną część społeczeństwa, dlatego Program jest skierowany do wszystkich mieszkańców gminy Radziejów, którzy w życiu spotykają się z problemem nadużywania alkoholu i narkotyków oraz ich konsekwencjami, a także do wszystkich zainteresowanych tą problematyką.

Cele szczegółowe i ich zadania

Współdziałanie lokalnych podmiotów w w/w działaniu przemocy.
Powołanie zespołu, którego celem będzie jak najszybsze podejmowanie interwencji, które będą miały na celu zapewnienie potrzeby bezpieczeństwa oraz zatrzymanie przemocy w rodzinie, a także opracowanie i realizacja działań w oparciu o potrzeby danej jednostki.

V. SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE RADZIEJÓW:

1 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej lub ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi .

2 Do zadań własnych gminy należy w szczególności:

- tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych

1. Osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, zawodowego i rodzinnego
- interwencji kryzysowej i wsparcia
- ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy
- badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydanie zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie

- zapewnienie osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie lokalu ze sprawcą przemocy, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

4 **Założenia systemu:**

- Najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary,
- Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy, bez względu na to, co zrobiła ofiara,
- Nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka,
- Podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest nieskuteczna
- Ofiara przemocy w rodzinie cierpi na skutek wielokrotnego urazu,
- Zrozumiałe i dopuszczalne są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach, bowiem jest to jeden z objawów doznanego urazu.

VI. PROWADZENIE PROFILAKTYCZNEJ DZIAŁALNOŚCI INFORMATYCZNO - EDUKACYJNEJ.

Cele realizacji zadania:

- Ułatwianie dostępu do informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz podniesienie wiedzy mieszkańców gminy,
- Prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych , gimnazjalnych oraz placówkach oświatowych na terenie gminy (przedszkole)
- Organizowanie zajęć pozalekcyjnych
- Rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących przemocy,
- Udział kampaniach przeciwdziałania przemocy na terenie gminy, powiatu, województwa.

VII. PROMOWANIE SPOSOBÓW ROZWIĄZYWANIA KONFLIKTÓW, RADZENIE SOBIE Z AGRESJĄ

Cel zadania – odpowiednie wyrobienie właściwych sposobów w rozwiązywaniu konfliktów i radzenia sobie z agresją:

Dzieci i młodzież:

- zajęcia czy programy profilaktyczne przeciwdziałania przemocy w szkołach, przedszkolach, świetlicach,
- formy spędzania czasu wolnego promujące zachowania nieagresywne.

Dorośli:

- Terapia dla uzależnionych i współuzależnionych,
- Konsultacje indywidualne i rodzinne

VIII . EDUKACJA PRZEDSTAWICIELI RÓŻNYCH GRUP ZAWODOWYCH SPOTYKAJĄCYCH SIĘ ZE ZJAWISKIEM PRZEMOCY W RODZINIE

Zadania:

- Szkolenia specjalistyczne dla osób zainteresowanych możliwością podniesienia wiedzy i umiejętności postępowania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel realizacji zadania:

- podniesienie poziomu wiedzy różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy (pracownik socjalny , policjant , pedagog szkolny, pielęgniarz środowiskowa),
- kompleksowe przygotowanie poszczególnych grup do realizacji działań pomocowych ,
- organizowanie konferencji i szkoleń specjalistycznych dla wybranych grup zawodowych j. w.

Realizator Programu:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

IX. OCZEKIWANE EFEKTY PROGRAMU

- Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy,
- Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie,
- Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.

Przewodniczący Rady Gminy

Andrzej Pawlak